

POLITICILE CONTABILE ȘI INFLUENȚA LOR ASUPRA POZIȚIEI ȘI PERFORMANȚEI COMPANIEI

Asist. univ. drd. Cristina Lidia Manea, Academia de Studii Economice București, e-mail: lydiamanea@yahoo.com

Rezumat :

The selection of the accounting policies is the paramount factor for the image of one company. Choosing between one or another accounting policy will lead to distinct results in financial statements and furthermore to different economic-financial ratios. Showing the influence of some of the often used accounting policies, the paper wants to find answers to questions like: which are the factors a company should consider when selecting its accounting policies? Is this favourable image obtained by applying certain accounting treatments a temporary or a permanent one? Taking into account the flexibility that exist, is there any possibility that analysts to reconsider the interpretation of financial statements?

Politicile contabile reprezintă principiile, bazele, convențiile, regulile și practicile specifice adoptate de o entitate la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare. Deși spațiul rezervat politicilor contabile în cadrul notelor explicative este unul din ce în ce mai cuprinzător, efectul aplicării acestora se regăsește în cadrul bilanțului contabil, al contului de profit și pierdere și, ca o consecință, în determinarea indicatorilor ce se stabilesc pe baza situațiilor financiare.

Ca materializări ale aplicării politicilor contabile, bilanțul contabil și contul de profit și pierdere reflectă poziția și performanța financiară a unei companii. Acestea din urmă sunt utile utilizatorilor de situații financiare pentru a anticipa:

- nevoile viitoare de creditare și șansele companiei de a primi finanțare în viitor;
- capacitatea companiei de a-și onora angajamentele financiare scadente;
- eficiența cu care compania poate utiliza noi resurse.

Întrebări firești precum: ce politici contabile trebuie aplicate într-un caz specificat, atunci când există mai multe posibilități sau când nu există nici una? se pot schimba politicile contabile de la un an la altul? își găsesc răspunsul în cadrul prevederilor normei IAS 8 „Politici contabile, modificări în estimările contabile și erori”. Astfel, sintetizând considerațiile privind selectarea și aplicarea politicilor contabile, subliniem următoarele:

- existența unui standard sau a unei interpretări aplicate în mod specific unei tranzacții, unui eveniment sau condiții, va conduce la aplicarea acelei reglementări;
- inexistența unui standard sau a unei interpretări aplicate în mod specific unei tranzacții, unui eveniment sau condiții, va impune utilizarea raționamentului profesional pentru elaborarea și aplicarea politicilor contabile care să vizeze însă informații relevante și credibile; se vor lua în considerare în ordine descrescătoare următoarele surse:
 - cerințele și îndrumările din Standardele și Implementările care privesc aspecte similare și conexe;
 - definițiile, criteriile de recunoaștere și conceptele de evaluare a activelor, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor prezentate în Cadrul general pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare;
- selectarea și aplicarea politicilor contabile se va face în mod consecvent pentru tranzacții, evenimente și condiții similare; este permisă modificarea unei politici contabile doar în cazul în care este cerută de un Standard sau de o Interpretare sau în

cazul în care oferă informații credibile și mai relevante ale tranzacțiilor, evenimentelor sau condițiilor prezentate în situațiile financiare;

- atunci când efectul aplicării unei politici contabile nu este semnificativ, acea politică nu trebuie aplicată.

Și totuși, există numeroare cazuri în care se manifestă o flexibilitate ce vizează aplicarea unuia sau altui tratament contabil, a cărui influență asupra situațiilor financiare variază în funcție de circumstanțe. Amintim aici politicile contabile privind evaluarea activelor (la cost sau la valoarea reevaluată), politicile referitoare la tratamentul cheltuielilor cu dobânzile, politicile privind subvențiile pentru investiții, cheltuielile de dezvoltare, evaluarea stocurilor la ieșire.

Alegerea din gama de tratamente permise, a acelor ce vor fi aplicate de companie, devine în contextul flexibilității admise de normalizatorii contabili, factorul de o importanță deosebită în prezentarea poziției și performanței financiare a companiei.

Influențele celor mai utilizate tratamente contabile asupra poziției și performanței financiare ale companiei și, deci asupra indicatorilor economico-financiarilor ai companiei sunt prezentate în tabelele 1 și 2.

Tabelul nr. 1 *Tratamentele contabile și poziția și performanța financiară ale companiei*

<i>Tratamente contabile</i>	<i>Influență asupra</i>	
	<i>Poziției financiare</i>	<i>Performanței financiare</i>
Reevaluarea activelor	✓	✓ *
Capitalizarea cheltuielilor cu dobânda	✓	✓
Recunoașterea subvenției la venituri în avans	✓	- **
Capitalizarea cheltuielilor de dezvoltare	✓	✓
Metode de evaluare a stocurilor	✓	✓

* numai în anii următori anului efectuării reevaluării

** influența asupra performanței financiare este aceeași comparativ cu recunoașterea subvenției prin diminuarea valorii activului.

Reevaluarea activelor presupune recunoașterea activelor la valoarea justă și înregistrarea diferenței din reevaluare în cadrul capitalurilor proprii. Prin aceasta, sunt afectate elementele bilanțiere (total active și total capitaluri proprii) cu influență majoră în deciziile luate de utilizatorii situațiilor financiare.

Capitalizarea cheltuielilor cu dobânda constă în recunoașterea acestora în costul de achiziție sau de producție a activului. Astfel, crește valoarea activelor și rezultatul prezentat este mai mare decât în cazul înscrierii cheltuielilor cu dobânda în contul de profit și pierdere. Pentru capitalizarea cheltuielilor cu dobânda trebuie respectate anumite criterii de recunoaștere. Capitalizarea acestor cheltuieli îmbunătățește nivelul gradului de acoperire a cheltuielilor cu dobânzile din profit, indicator care face parte din fișa de apreciere a activității companiilor care sunt analizate în vederea finanțării pe termen mediu sau lung.

Tratatamentul contabil al subvențiilor pentru investiții primite de companie presupune: a) recunoașterea acestora ca venit amânat, urmând a fi reluate la venituri curente (amortizarea subvenției) în fiecare an de utilizare a activului respectiv, fiind afectate elemente precum activele, veniturile în avans, veniturile curente; sau b) recunoașterea acestora prin diminuarea valorii contabile a activului, caz în care este afectată valoarea activelor, rezultatul fiind același. Dintre cele două tratamente contabile privind recunoașterea subvențiilor pentru investiții, cel care presupune diminuarea valorii activului oferă o imagine mult mai favorabilă a companiei.

Capitalizarea acelor cheltuieli de dezvoltare care îndeplinesc criteriile de recunoaștere ca active, va avea ca și consecință creșterea valorii totale a activelor, fără a diminua rezultatul. Indiferent de varianta reținută, capitalizare sau înscriere în contul de profit și pierdere a acestor

cheltuieli, rezultatul fiecărui exercițiu diferă semnificativ de la un tratament la altul, deși rezultatul cumulată pe cei cinci ani (durata utilă de viață) este același.

Metodele de evaluare a stocurilor au o influență semnificativă atât asupra bilanțului contabil unde este prezentată valoarea stocului final și rezultatul exercițiului, cât și asupra contului de profit și pierdere care oferă informații despre valoarea cheltuielilor cu stocurile consumate sau vândute.

Tabelul nr. 2 *Tratamentele contabile și indicatorii economico-financiari*

<i>Tratamente contabile</i>	<i>Influență asupra indicatorilor</i>		
	<i>Solvabilitate</i>	<i>Grad de îndatorare</i>	<i>Grad de acoperire a dobânzilor din profit</i>
	Capitaluri proprii/ Total active	Total datorii/ Capitaluri proprii	Profit înaintea cheltuielilor cu dobânzile și impozitului/ Cheltuieli cu dobânzi
Reevaluarea activelor	↗	↘	-
Capitalizarea cheltuielilor cu dobânda	↗	↘	↗
Recunoașterea subvenției prin diminuarea valorii contabile a activului	↗	↘	-
Recunoașterea subvenției la venituri în avans	↘	↗	-
Capitalizarea cheltuielilor de dezvoltare	↗	↘	-

Impactul tratamentelor contabile analizate este mult mai vizibil în primul an, urmând sau nu o traiectorie descrescătoare în anii următori.

În cazul reevaluării activelor, în primul an se obține o valoare semnificativ îmbunătățită a indicatorilor economico-financiari. În anii următori însă, acea creștere de valoare recunoscută în bilanț, se va regăsi sub forma cheltuielilor cu amortizarea, proporțional cu numărul de ani rămași din durata utilă de viață a activului respectiv, astfel încât întreaga creștere va fi transferată în contul de profit și pierdere ca o cheltuială. Și totuși, după terminarea duratei de viață utilă a activului, în structura capitalurilor proprii se regăsește în continuare creșterea de valoare a activului, ceea ce ne face să afirmăm că un astfel de tratament contabil oferă o imagine favorabilă permanentă.

În ceea ce privește capitalizarea cheltuielilor (cheltuieli cu dobânda sau cheltuieli de dezvoltare), în anii următori, valoarea cheltuielilor capitalizate va conduce la mărirea cheltuielilor cu amortizarea acelui activ, la sfârșitul duratei de viață utilă a activului, influența asupra bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere fiind nulă.

Indiferent dacă subvenția este recunoscută la venituri în avans sau diminuează valoarea contabilă a activului, influența asupra rezultatului este aceeași. Și în acest caz, la sfârșitul duratei de viață utilă a activului, influența asupra bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere este nulă.

Dacă în situațiile de capitalizare a cheltuielilor și de recunoaștere a subvenției, se obține o imagine favorabilă temporară până la sfârșitul duratei de viață utilă a activului, în cazul reevaluării activelor este imaginea obținută este una permanentă (dacă nu au loc modificări semnificative în valoarea de piață a activului).

Invariabil, anumite tratamente contabile oferă o imagine mult mai favorabilă a companiei decât altele.

Având în vedere influența acestor tratamente contabile asupra poziției și performanței financiare, compania trebuie să utilizeze flexibilitatea permisă pentru a obține o imagine fidelă a activității desfășurate și nu trebuie să urmărească selectarea politicilor care conduc la imaginea cea

mai favorabilă. În selectarea tratamentelor contabile, companiile nu trebuie să ia în considerare strategia și obiectivele de finanțare pe termen scurt sau lung (obținerea unui credit bancar, emisiunea unui împrumut obligatar), ci să reflecte cât mai fidel imaginea companiei.

Procedând în această manieră, interpretarea situațiilor financiare și modul de determinare a indicatorilor economico-financiari nu vor fi regândite. O valoare mai mare a gradului de acoperire a dobânzilor din profit, în cazul capitalizării acestora, nu trebuie pusă sub semnul îndoielii atâta vreme cât au fost îndeplinite toate criteriile de recunoaștere a acestor cheltuieli în costul activului și deci, ele vor genera beneficii economice viitoare pentru companie. De asemenea, în cazul reevaluărilor, un nivel mai mic al gradului de îndatorare va reflecta situația economică și financiară reală a companiei, deoarece reevaluările au o bază reală, valoarea reevaluată fiind valoarea justă de pe piață, adică suma la care poate fi tranzacționat un activ sau decontată o datorie, de bunăvoie, între părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții în care prețul este determinat în mod obiectiv.

Desigur, există cazuri când, în loc să utilizeze flexibilitatea pentru obținerea unei imagini fidele, companiile selectează politicile contabile și le aplică într-o manieră agresivă. Exemple de cazuri în care companiile au ca obiectiv prezentarea unei imagini cât mai favorabile, necesare impunerii pe piață sau obținerii de finanțare, pot fi:

- înregistrarea în contabilitate numai a creșterilor, nu și a reducerilor valorilor juste ale activelor evaluate la valoarea reevaluată;
- reevaluarea anumitor active și nu a întregii clase;
- capitalizarea cheltuielilor cu dobânzile chiar dacă nu sunt îndeplinite criteriile de capitalizare:
 - cheltuielile cu dobânzile nu se referă la un activ calificabil;
 - capitalizarea dobânzilor continuă și în perioadele de întrerupere a lucrărilor;
 - în determinarea valorii cheltuielilor cu dobânzile capitalizabile nu s-a ținut seama de veniturile obținute din plasarea temporară a sumelor neutilizate;
 - s-a depășit valoarea recuperabilă a activului;
- capitalizarea cheltuielilor de dezvoltare chiar și atunci când nu există dovada fezabilității;
- recunoașterea în bilanț a proiectelor de cercetare-dezvoltare neterminate, ce au fost preluate la achiziția altor companii;
- recunoașterea subvențiilor pentru investiții fără a fi îndeplinite criteriile de primire a acestora.

În astfel de cazuri se impun măsuri suplimentare de analiză a poziției și performanței financiare ale companiei, deoarece indicatorii determinați pe baza situațiilor financiare întocmite reflectă o imagine amăgitoare privind compania.

Indiferent de impactul mai mare sau mai mic asupra poziției și performanței financiare, politicile contabile trebuie selectate și aplicate într-o manieră care să conducă la reflectarea în situațiile financiare a imaginii fidele a companiei.

BIBLIOGRAFIE:

Eugene Comiskey *The Financial Numbers Game: Detecting Creative Accounting Practices*, John Wiley & Sons, 2002

Hennie van Greuning, *Standarde Internaționale de Contabilitate. Ghid practic – International Accounting Standards. A Practical Guide*, Institutul Irecson, 2005

Koen Marius
Ristea Mihai *Bază și alternativ în contabilitatea întreprinderii*, Ed Tribuna Economică, București, 2003

Standarde Internaționale de Contabilitate, Ed. CECCAR, București, 2005